

**Bryssel den 9 juli 2025
(OR. en)**

11459/25

**COMPET 718
IND 268
MI 523
ENT 128
CHIMIE 68
CLIMA 265
EMPL 358
ENER 365
ENV 688
FISC 165
POLCOM 157
RECH 324
SAN 451
SOC 511
UD 151**

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	9 juli 2025
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2025) 530 final
Ärende:	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN En handlingsplan för den europeiska kemiska industrin

För delegationerna bifogas dokument – COM(2025) 530 final.

Bilaga: COM(2025) 530 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 8.7.2025
COM(2025) 530 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

En handlingsplan för den europeiska kemiska industrin

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

En handlingsplan för den europeiska kemiska industrin

1. INLEDNING

Den kemiska industrin är industriernas industri. Som EU:s fjärde största tillverkningsindustri bidrar den till över 96 procent av alla tillverkade varor, vilket gör den till en hörnsten i EU:s industriella resiliens och konkurrenskraft. Kemikalier är oundgängliga för en rad olika användningsområden inom strategiska sektorer som försvar, ren teknik och digital teknik. En stark kemisk industri är därför avgörande för Europas framtid. Samtidigt måste industrin övergå till en modell för ren och cirkulär ekonomi som främjar innovation, stärker industrins globala konkurrenskraft och säkerställer skyddet av människors hälsa och miljön.

Trots det står sektorn i dag inför betydande utmaningar som hotar dess konkurrensställning och resiliens. Dess globala marknadsandel har minskat med över 50 procent sedan 2003, samtidigt som andra regioner, däribland Kina, har blivit viktiga aktörer. Höga energi- och råvarupriser, geopolitiska spänningar och låg efterfrågan på marknaden har urholkat konkurrenskraften hos EU-baserade producenter och lett till ett minskat produktionsutnyttjande. De senaste två åren har fler än 20 stora produktionsanläggningar¹ lagts ner i EU, däribland krackningsanläggningar och andra anläggningar i tidigare led som används för att tillverka grundläggande kemiska byggstenar.

Denna handlingsplan bygger på konkurrenskraftskompassen², given för en ren industri³ och den strategiska dialogen med den kemiska industrin, som anordnades av ordförande Ursula von der Leyen den 12 maj 2025. Den innehåller konkreta åtgärder för att bidra till att säkra den europeiska kemiska industrins globala konkurrenskraft, upprätthålla en stark europeisk produktionsbas och uppgradera den genom insatser på fyra centrala områden: 1) stärka resiliensen: upprätthålla kritisk produktion i EU, öppna nya marknader och skydda EU:s industri, 2) trygga energiförsörjningen, stödja utfasningen av fossila bränslen och övergå till en ren och cirkulär ekonomi, 3) skapa pionjärmarknader och främja innovation och 4) förenkla regelverket.

Handlingsplanen åtföljs av ett lagstiftningsförslag om ett omnibuspaket för kemikalier⁴, vilket bland annat syftar till att förenkla märkningskraven, samt en delegerad akt om

(1) Det uppskattas att nedläggningarna av dessa stora anläggningar motsvarar 10 000–20 000 förlorade arbetstillfällen.

(2) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *En konkurrenskraftskompass för EU*, COM(2025) 30 final.

(3) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Given för en ren industri: en gemensam färdplan för konkurrenskraft och fossilfrihet*, COM(2025) 85 final.

(4) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 1272/2008, (EG) nr 1223/2009 och (EU) 2019/1009 vad gäller förenkling av vissa krav och förfaranden för kemiska produkter, COM(2025) 531.

koldioxidsnål vätgas⁵. Den kompletteras av ett förslag till grundförordning för Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa)⁶ för att ytterligare förenkla styrningen av regelverket för kemikalier.

2. STÄRKA RESILIENSEN

2.1. Upprätthålla kritisk produktion i EU

EU måste upprätthålla och uppgradera sin grundläggande produktionskapacitet för att stärka sin konkurrenskraft och bevara sin resiliens. De primära byggstenarna, däribland petrokemikalier, ammoniak och klor, utgör grunden för ett stort antal värdekedjor, från läkemedel till batterier. Trots det har EU förlorat minst 8–10 procent av sin krackningskapacitet under de senaste tre åren, och potentiella framtida nedläggningar kan leda till en sammanlagd förlust på mer än 20 procent av 2021 års kapacitet. De återstående krackningsanläggningarna i EU är koncentrerade till ett fåtal regioner och ofta integrerade med oljeraffinaderier. Många är föråldrade, starkt beroende av nafta som primär råvara och mindre effektiva än sina globala konkurrenter⁷.

Dessa strukturella svagheter är inte begränsade till krackningsanläggningar. Annan kritisk produktion⁸ har drabbats av omfattande nedläggningar, vilket har lett till kedjereaktioner i hela den kemiska sektorn. Detta påverkar inte bara sektorer som plast-, polymer-, konsumentkemikalie- och specialkemikaliesektorerna, utan äventyrar även 200 000 direkta arbetstillfällen⁹.

För att bevara och modernisera den strategiska produktionskapaciteten och värdekedjorna, minska koldioxidutsläppen i sektorn, minska beroendet¹⁰ och locka rätt kompetens kommer kommissionen att inrätta en **allians för kritiska kemikalier**¹¹. Denna allians kommer att fungera som ett övergripande strategiskt nätverk för samarbetet med medlemsstaterna och berörda parter, så att riskerna för nedläggning av produktionskapacitet inom sektorn kan kartläggas och hanteras. Alliansen kommer även att underlätta diskussioner om viktiga handelsutmaningar, däribland snedvridningar på global nivå, beroendeförhållanden i leveranskedjan och frågor om immateriella rättigheter, genom att hjälpa industrin och kommissionen att upptäcka potentiellt skadliga importökningar i ett tidigt skede. Detta arbete kommer att bygga på *Transition Pathway for the Chemical Industry* (omställningsvägen för den kemiska industrin).

Alliansen kommer att hjälpa till att ta fram **kriterier för att identifiera kemiska anläggningar och molekyler** som är avgörande för EU:s strategiska mål. Dessa kriterier bör återspegla såväl deras betydelse för strategiska sektorer i senare led som nivån på EU:s handelsberoenden. Med utgångspunkt i erfarenheterna från andra strategiska industrier, däribland råvaru- eller nettonollindustrierna, skulle alliansen även kunna undersöka nya

(5) Kommissionens delegerade förordning (EU) .../... om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1788 genom fastställande av en metod för bedömning av minskade växthusgasutsläpp från koldioxidsnåla bränslen, C 2025 (4674).

(6) Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska kemikaliemyndigheten och om ändring av förordningarna (EG) nr 1907/2006, (EU) nr 528/2012, (EU) nr 649/2012 och (EU) 2019/1021, COM(2025) 386.

(7) Krackningsanläggningar för etan är särskilt vanliga i Förenta staterna och Mellanöstern.

(8) Detta omfattar bland annat olefiner, aromater, metanol, ammoniak och klor.

(9) Enligt Cefics rapport *The Competitiveness of the EU Chemical Industry*.

(10) Till exempel när det gäller gödselmedel.

(11) I enlighet med konkurrensreglerna och EU:s internationella åtaganden.

resiliensfaktorer som är relevanta för den kemiska sektorn, till exempel sällsynta eller begränsade produktionsanläggningar för replikation som är kritiska för värdekedjorna i unionen.

Genom dessa kriterier kommer alliansen att bidra till **en kartläggning av kritiska molekyler**, däribland de som är nödvändiga för de strategiska värdekedjorna och som är beroende av ett enda tredjeland eller ett fåtal leverantörer¹². Sådana molekyler skulle kunna omfattas av förstärkt övervakning inom ramen för tullövervakningssystemet och ligga till grund för ett potentiellt lagstiftningsförslag.

Alliansen kommer även att hjälpa EU och medlemsstaterna att anpassa investeringsprioriteringarna och vägleda samordningen av EU:s stödmekanismer med nationella projekt, inbegripet viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse. Det finns två potentiella viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse som skulle kunna gynna den kemiska sektorn. För det första undersöker det gemensamma europeiska forumet för viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse (JEF-IPCEI) den biotekniska värdekedjan för att identifiera möjliga projekt. För det andra har forumet godkänt ett projekt om cirkulära avancerade material, vars utformning för närvarande pågår. Medlemsstaterna får utforma stödåtgärder för att stödja viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse när det gäller teknik som är avgörande för den rena omställningen eller viktiga infrastrukturprojekt. Möjligheten att inleda ett viktigt projekt av gemensamt europeiskt intresse beror på de deltagande medlemsstaternas finanspolitiska kapacitet.

För det tredje kommer kommissionen att hjälpa medlemsstater och regioner att utse **kritiska kemiska anläggningar i EU**. De skulle kunna utgå från befintliga industrikluster och plattformar, till exempel de europeiska kemiregionernas nätverk. Sådana lokala industriekosystem spelar en avgörande roll för att upprätthålla motståndskraftiga värdekedjor inom sektorer som ren teknik, rymdfart, försvar eller hälso- och sjukvård, dvs. sektorer som kräver en flexibel och moderniserad produktionsbas.

Många av dessa anläggningar kräver investeringar för att modernisera verksamheten, minska föroreningarna och minska koldioxidutsläppen, samtidigt som de måste öka sin konkurrenskraft. Riktat stöd bör göras tillgängligt för att modernisera anläggningar som riskerar att läggas ned och för att underlätta deras gröna omställning, i tillämpliga fall enligt reglerna om statligt stöd.

Det finns omkring 150 industriparker för kemiföretag i EU. Sådana parker främjar industriverksamheten, skapar arbetstillfällen och fungerar som knutpunkter för kompetens och innovation. Kommissionen kommer att bidra till att skydda och stödja utvecklingen av dessa ekosystem genom modernisering och utfasning av fossila bränslen med hjälp av sammanhållningsfinansiering, både inom den nuvarande rättsliga ramen och enligt det föreslagna meddelandet om en moderniserad sammanhållningspolitik¹³. Den kommer att bygga vidare på erfarenheterna från Fonden för en rättvis omställning, när det gäller utfasning av fossila bränslen, kompetenshöjning/omskolning och kapacitetsuppbyggnad, samt innovationsfonden och InvestEU. I dagsläget stöder kommissionen utfasningen av fossila bränslen i den kemiska industrin genom Fonden för en rättvis omställning och processen för en rättvis omställning.

(¹²) För kritiska råvaror som behandlas i informationssystemen för råvaror (RMIS) <https://rmis.jrc.ec.europa.eu/>.

(¹³) Kommissionens meddelande *En moderniserad sammanhållningspolitik: Halvtidsöversyn*, COM(2025) 163 final, 1 april 2025.

Investeringar skulle kunna stödjas genom gemensamt utarbetade regionala planer för EU:s kritiska kemiska anläggningar i syfte att sammanföra industrin, den akademiska världen, uppstarts företag och regionala myndigheter. Detta bör göra det lättare att jämk de lokala behoven med tillgängliga resurser, infrastrukturer och instrument så att innovativa företag och uppstarts företag kan hitta nya lösningar för att modernisera kritiska produktionsprocesser, påskynda avkarbonisering, digitalisering och cirkularitet samt främja säkrare och mer hållbara kemikalier. Detta samarbete kan bidra till att förbättra matchningen med EU:s finansieringsinstrument. I detta avseende skulle kommissionen kunna informera medlemsstaterna om relevanta finansieringsmöjligheter och minska risken för att lovande projekt faller mellan stolarna på grund av administrativa svårigheter eller fragmenterat stöd.

Detta initiativ kommer även att bidra med administrativt stöd till andra åtgärder, däribland att stärka samarbetet mellan forskning och industri, främja innovation, stödja små och medelstora företag samt erbjuda kompetenshöjning eller omskolning av den lokala arbetskraften¹⁴.

För att minska sektorns beroende av externa faktorer och stödja dess övergång till en mer hållbar och konkurrenskraftig framtid kommer genomförandet av den nuvarande handlingsplanen även att bygga på det samordningsverktyg för konkurrenskraft som presenteras i konkurrenskraftskompassen.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Inrätta en allians för kritiska kemikalier på EU-nivå som ett övergripande strategiskt nätverk för samarbete med medlemsstater och berörda parter, där man ska hantera riskerna för nedläggning av produktionskapacitet i sektorn och diskutera viktiga handelsutmaningar (fjärde kvartalet 2025).

Alliansen kommer att göra följande:

- Införa stöd till medlemsstaterna och berörda parter för att ta fram kriterier för identifiering av kritiska produktionsanläggningar och molekyler i EU (fjärde kvartalet 2025).
- Hjälpa medlemsstaterna och berörda parter med en kartläggning av kritiska molekyler som ska ligga till grund för en utökad övervakning inom ramen för tullövervakningssystemet, en diversifiering av försörjningen samt ett eventuellt lagstiftningsförslag om kritiska molekyler (2026).
- Hjälpa medlemsstaterna och regionerna att inrätta kemiska anläggningar som är kritiska för EU för att underlätta investeringar och innovation, förbättra tillgången till finansiering och bidra till modernisering av kritisk produktionskapacitet (2026).

2.2. Internationell handel: öppna nya marknader och skydda EU:s industri

Den europeiska kemiska industrin är en ledande exportör och ger viktiga bidrag till Europas handelsbalans. År 2023 uppgick exporten av kemikalier från EU, bortsett från farmaceutiska produkter och läkemedel, till 285 miljarder euro, jämfört med importvärdet

⁽¹⁴⁾ Ett regionalt partnerskap som leds av de europeiska kemiregionernas nätverk inom ramen för kompetenspaktens har som sitt viktigaste åtagande att hjälpa regionerna att hantera utmaningarna i samband med industrins omställning till gröna och digitala arbetssätt.

på 241 miljarder euro. Industrins handelsöverskott kan främst tillskrivas segmenten i senare led (konsument- och specialkemikalier), polymerer och kemiska intermediärer, medan dess handelsunderskott i tidigare led återspeglar EU:s beroende av importerade energi- och råvarubärare (fossil energi och fossila råvaror, biobaserade råvaror) som används för att producera andra kemikalier.

För att industrin ska kunna återfå sin konkurrenskraft inom EU och internationellt måste den få tillträde till utomeuropeiska export- och importmarknader med stärkta konkurrensvillkor, till exempel när det gäller skydd av immateriella rättigheter. För att uppnå detta kommer EU att vidta sektorsspecifika åtgärder enligt beskrivningen nedan.

Säkra tillgången till exportmarknader

Kommissionen kommer att fortsätta att utvidga EU:s nätverk av frihandelsavtal för att undanröja handelshinder och utvärdera relevanta aspekter av befintliga handelsavtal i syfte att främja handeln med kemikalier, bland annat genom att säkerställa tillgången till råvaror som är nödvändiga inom den kemiska industrin.

Kommissionen kommer, i samarbete med berörda parter, att sträva efter att stödja den kemiska industrin genom andra former av avtal i de fall där frihandelsavtal för närvarande inte är möjliga. Syftet är att underlätta marknadstillträdet och främja handeln genom alternativa skräddarsydda former av samarbete med våra partner. Dessa kan omfatta sektorsspecifika samarbetsavtal i syfte att minska onödiga hinder och förenkla handeln med kemikalier, strategiska partnerskap för kritiska råvaror eller partnerskap för ren handel och rena investeringar för att säkerställa en diversifiering av leveranskedjan för kritiska råvaror.

Handelspolitiska skyddsåtgärder

I motiverade fall kommer kommissionen även i fortsättningen att snabbt och effektivt använda handelspolitiska skyddsåtgärder, som antidumpningsåtgärder och antisubventionsåtgärder. Detta bör skydda våra industrier från orättvis global konkurrens och säkerställa att vår marknad inte fungerar som exportdestination för handelsomläggningar eller överdriven global kapacitet från andra länders sida.

Mellan den 1 januari 2024 och den 30 juni 2025 inledde kommissionen 18 utredningar om handelspolitiska skyddsåtgärder mot import av kemikalier från tredjeländer. Den 30 juni 2025 var dessutom 46 åtgärder beträffande kemikalier fortfarande i kraft. De flesta av dessa ärenden gäller import från Kina, sannolikt på grund av en kraftig ökning av överkapaciteten. Samtidigt som EU-industrin drabbades av stigande kostnader sänkte de kinesiska tillverkarna sina priser kraftigt. Denna prissänkning är helt avskild från utvecklingstrenderna på den globala råvarumarknaden, vilket tyder på dumpning.

Kommissionen kommer att stärka EU:s verktygslåda för handelspolitiska skyddsåtgärder för att kunna reagera snabbare och effektivare på illojal prissättning inom den kemiska sektorn. Den kommer även att påskynda en snabb och effektiv användning av handelspolitiska skyddsåtgärder för att upptäcka sådana metoder, bland annat genom ett nära samarbete med alliansen för den kemiska industrin. Kommissionen kommer att fortsätta att agera beslutsamt och tillämpa särskilda förfaranden för att motverka kringgående av antidumpningsåtgärder.

För att säkerställa snabba insatser baserade på korrekta uppgifter kommer kommissionen att fortsätta att noga övervaka importen av kemikalier, både inom ramen för sin nyligen inrättade arbetsgrupp för importövervakning och genom det särskilda övervakningssystem som infördes i mars 2025 för vissa industrikemikalier. Denna övervakning kommer att utvidgas till att omfatta ytterligare molekyler, särskilt de som ingår i förteckningen över kritiska molekyler, när man väl har enats om den.

Tull- och marknadskontroll

Importerade produkter som släpps ut på EU-marknaden måste följa samma regler som EU-tillverkade produkter. Detta är en fråga om trovärdighet, industriell resiliens och konsumentskydd. EU och dess medlemsstater kommer att stärka tillämpningen av EU:s kemikalielagstiftning för att täppa till kryphål som möjliggör import som inte uppfyller kraven, särskilt genom onlineplattformar eller oreglerade mellanhänder. Sådan import riskerar att snedvrider konkurrensen och göra det svårare för EU-producenter som uppfyller kraven. Det digitala produktpasset kommer att spela en viktig roll för detta mål genom att förbättra insynen längs värdekedjorna och ge tillförlitlig och jämförbar information om både EU-produkter och produkter från länder utanför EU.

Detta kräver utökade kontroller vid gränsen, däribland genom tullreformer och bättre marknadskontroll. EU bör även gå över till riktade, riskbaserade kontroller av kemikalier och bygga vidare på initiativ som de som beskrivs i meddelandet om e-handel¹⁵. Detta inbegriper utarbetandet av harmoniserade tillämpningsprioriteringar, till exempel kontroller av ämnen i varor, kemikalier som omfattas av restriktioner eller felaktigt märkta blandningar. Dessa insatser kommer att bidra till att säkerställa att produkter som kommer in i EU inte kringgår säkerhetsreglerna, undergräver den inre marknaden och försvagar incitamenten till innovation. Som anges i strategin för den inre marknaden har kommissionen åtagit sig att vidta kraftfulla åtgärder för att öka produktöverensstämmelsen genom att utnyttja synergieffekter med kapaciteten hos EU:s och medlemsstaternas myndigheter för tull- och marknadskontroll och eventuellt inrätta en myndighet för marknadskontroll på EU-nivå¹⁶.

För att förbättra de importerade varornas överensstämmelse med relevanta EU-regler kommer kommissionen att stärka efterlevnaden genom ett utökat samarbete och informationsutbyte mellan de nationella myndigheterna, Echa och tullmyndigheterna. Detta inbegriper en ökad samordning genom administrativa samarbetsgrupper och en förstärkning av system som informations- och kommunikationssystemet för marknadskontroll (ICSMS) och Safety Gate-systemet för snabb varning. Dessutom kommer kommissionen att främja en bättre efterlevnad av befintliga regler, däribland reglerna i Reach-förordningen, genom EU:s tullkontaktpunkt, i dess framtida utformning inom ramen för reformen av tullunionen, tillsammans med EU:s tulldatacentral och andra tullsystem. Dessutom ger nästa Empact-cykel (Europeiska sektorsövergripande plattformen mot brottshot) 2026–2029 en möjlighet att stärka regelverket mot förfälskade varor, inbegripet kemikalier.¹⁷

Kommissionen kommer att göra följande:

⁽¹⁵⁾ En omfattande EU-verktyglåda för säker och hållbar e-handel, COM(2025) 37.

⁽¹⁶⁾ COM(2025) 500 final.

⁽¹⁷⁾ Se även kommissionens meddelande *En omfattande EU-verktyglåda för säker och hållbar e-handel*, COM(2025) 37 final, 5.2.2025, s. 12.

- Fortsätta att samarbeta med internationella partner för att säkra tillträdet till globala marknader och försöka få till stånd sektorsspecifika samarbetsavtal i de fall där frihandelsavtal inte är möjliga.
- Stärka övervakningen av kemikalier inom ramen för arbetsgruppen för importövervakning, bland annat när det gäller handelspolitiska skyddsåtgärder, för att upptäcka potentiellt skadevällande importökningar i ett tidigt skede (tredje kvartalet 2025).
- Stödja utarbetandet av harmoniserade riskbaserade kontroller av kemikalier för att öka de importerade varornas överensstämmelse med relevanta EU-regler (fjärde kvartalet 2025).
- Samordna ett paket med verkställighets- och marknadskontrollåtgärder, bland annat genom att integrera Reach-förordningen genom EU:s tullkontaktpunkt och dess framtida utformning i samband med reformen av tullunionen, tillsammans med EU:s tulldatacentral och andra tullsystem, samt genom att prioritera kemikalier i de nationella arbetsplanerna för marknadskontroll (fjärde kvartalet 2025).

3. SÄKERSTÄLLA ÖVERKOMLIG ENERGIFÖRSÖRJNING OCH STÖDJA UTFASNINGEN AV FOSSILA BRÄNSLEN

Höga energipriser undergräver kostnadskonkurrenskraften för EU-baserade kemikalietyllverkare. Energi utgör omkring 75 procent av produktionskostnaderna inom EU:s petrokemiska sektor. Naturgas utgör över 70 procent av de rörliga kostnaderna för ammoniak, medan el står för mer än 60 procent av produktionskostnaderna inom industrin. Förbättrade investeringar i sammankopplingar och leveranskedjor med partner i det södra grannskapet inom ramen för den nya Medelhavspakten kommer att vara en viktig tillgång.

Den kemiska industrin är beroende av importerade fossila bränslen, inte bara som energikällor, till exempel för att producera värme i produktionsprocesser, utan även som insatsvaror i de flesta kemiska produkter. Detta dubbla beroende gör sektorn unikt sårbar för prisvolatilitet och störningar i leveranskedjan för fossila bränslen. Även om EU:s kemiska industri gradvis bör undanröja dessa beroenden är det viktigt att omställningspolitiken tar hänsyn till sektorns nuvarande energi- och råvarubehov för att säkerställa resiliensen, utfasningen av fossila bränslen och konkurrenskraften.

3.1. Säkerställa överkomlig energiförsörjning

Den handlingsplan för överkomlig energi¹⁸ som antogs i februari 2025 syftar till att sänka priserna för europeiska energikonsumenter, inklusive den kemiska industrin. Kommissionen kommer även att fortsätta att aggregera EU-företagens efterfrågan på gas för att sänka de totala energikostnaderna.

Riktlinjerna för statligt stöd som kompensation för indirekta kostnader i EU:s utsläppshandelssystem¹⁹ ger medlemsstaterna möjlighet att kompensera vissa energiintensiva sektorer (däribland utvalda kemiska sektorer eller produkter som raffinerade petroleumprodukter, vissa oorganiska baskemikalier, vissa industrigas eller

(¹⁸) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Handlingsplan för överkomliga energipriser. Tillvarata det verkliga värdet av energiunionen för att trygga överkomlig, effektiv och ren energi för alla i EU*, COM(2025) 79 final.

(¹⁹) Meddelande från kommissionen – *Riktlinjer för vissa statliga stödåtgärder inom ramen för systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgas efter 2021*, C(2020) 6400 final.

polyeten) för de ökade elpriser som blir följden av tillämpningen av EU:s utsläppshandelssystem. Den nuvarande ramen för statligt stöd omfattar inte vissa kemiska sektorer. Eftersom de prisantaganden som gjordes vid den tidpunkten inte längre återspeglar de nuvarande marknadsvillkoren, då priserna nu även påverkar sektorer som organiska kemikalier eller gödselmedel, kommer kommissionen i slutet av året att uppdatera riktlinjerna för statligt stöd inom EU:s utsläppshandelssystem, bland annat i syfte att inkludera ytterligare kemiska sektorer.

Samtidigt ger ramen för statligt stöd inom given för en ren industri²⁰ medlemsstaterna möjlighet att bevilja tillfälliga elprislättnader för energiintensiva, handelsexponerade industrier till ett minimipris på 50 euro/MWh, under förutsättning att de återinvesterar i utfasning av fossila bränslen. Medlemsstaterna kan även ansöka om statligt stöd för utbyggnad av teknik för utfasning av fossila bränslen, däribland genom elektrifiering, vätgas, biomassa, avskiljning, lagring och användning av koldioxid samt riskminskning i samband med investeringar i projekt för ren energi eller minskade koldioxidutsläpp. Sammantaget kommer dessa åtgärder att bidra till investeringar i utfasning av fossila bränslen för att minska det nuvarande kostnadstrycket från energi och stödja den fortsatta produktionen av kemikalier i EU.

Snabbare tillståndprocess

Den kemiska industrin kräver ofta att nya anläggningar byggs eller att befintlig infrastruktur anpassas och moderniseras i efterhand. För detta behövs nya tillstånd.

EU har redan infört lagstiftning för att påskynda och effektivisera tillståndprocessen för vissa industrianläggningar genom förordningen om nettonollindustrin²¹ och översynen av direktivet om industriutsläpp²². Genom det omarbetade direktivet om industriutsläpp²³ inrättas ett nytt innovationscentrum för industriell omställning och industriutsläpp (INCITE). Syftet med centrumet är att identifiera och utvärdera innovativ teknik för att visa teknikens potential och främja dess användning i större skala. Den mest effektiva och livskraftiga innovativa tekniken kommer att ingå i slutsatserna om bästa tillgängliga teknik.

I paketet om försvarsberedskap föreslog kommissionen ett snabbssystem för tillståndsgivning för att möjliggöra en snabb utbyggnad av den industriella kapaciteten som svar på akuta säkerhetsbehov. Mot bakgrund av erfarenheterna från förordningen om nettonollindustrin kommer kommissionen senare i år att föreslå en rättsakt om påskyndad utfasning av fossila bränslen i industrin, med konkreta åtgärder för att ta itu med flaskhalsar i samband med utfasningen i energiintensiva industrier. Utmaningarna med tillståndsgivning i samband med miljöbedömningar kommer att tas upp i omnibuspaketet på miljöområdet under fjärde kvartalet 2025.

För att driva på genomförandet av elektrifieringsprojekt är det viktigt att påskynda de kemiska anläggningarnas tillträde till elnätet så att de snabbt kan få ren energi för att ställa om sina produktionsprocesser. Som en del av det europeiska kraftnätspaketet kommer

⁽²⁰⁾ Meddelande från kommissionen – *Ram för statliga stödåtgärder till stöd för given för en ren industri (ramen för statligt stöd inom given för en ren industri)*, C(2025) 7600.

⁽²¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den 13 juni 2024 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724, EUT L, 2024/1735, 28.6.2024.

⁽²²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp och utsläpp från djuruppfödning (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar).

⁽²³⁾ I dess lydelse enligt direktiv (EU) 2024/1785.

kommissionen under 2025 att föreslå åtgärder för att påskynda tillgången till elnät, lagring och förnybara energikällor.

Vätgas

Vid sidan av dess användning för elproduktion är vätgas en nödvändig förutsättning för en kostnadseffektiv omställning av EU:s kemiska industri. Som både producent och konsument av vätgas är den kemiska sektorn väl lämpad att stödja utvecklingen av vätgasbaserade ekonomier i EU. Vätgas kommer att vara avgörande för utfasningen av fossila bränslen från olika kemiska produkter, till exempel genom produktion av koldioxidsnåla kvävehaltiga gödselmedel.

Kommissionen kommer att stödja införandet av förnybar och koldioxidsnål vätgas och utbyggnaden av tillhörande infrastruktur. Kommissionen har även inlett en undersökning av ändamålsenligheten hos regelverket för vätgas för att identifiera eventuella hinder för utbyggnaden av förnybar vätgas och bedöma behovet av en anpassning av regelverket.

Dessutom kommer en tredje ansökningsomgång inom ramen för EU:s vätgasbank snart att inledas för att stödja vätgasproduktionen i Europa. Samma dag som den handlingsplanen antas kommer kommissionen även att anta en delegerad akt om koldioxidsnål vätgas för att skapa trygghet för investerare och främja användningen av denna teknik. Produktion och leverans av vätgas är även ett av huvudmålen för det kommande samarbetsinitiativet för energi och ren teknik i Medelhavsområdet.

Utöver andra former av stöd har reglerna för gratis tilldelning i EU:s utsläppshandelssystem uppdaterats för att säkerställa teknisk neutralitet i skyddsåtgärderna mot koldioxidläckage. Produktionen av vätgas via elektrolys har därför blivit berättigad till gratis utsläppsrätter i EU:s utsläppshandelssystem på den referensnivå som angetts för traditionell teknik.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Uppdatera riktlinjerna för statligt stöd som kompensation för indirekta kostnader i EU:s utsläppshandelssystem i syfte att inkludera ytterligare kemikalier (fjärde kvartalet 2025).
- Föreslå åtgärder för att hantera utmaningar i samband med miljötillstånd, inbegripet när det gäller projekt för minskade koldioxidutsläpp inom ramen för omnibuspaketet på miljöområdet (fjärde kvartalet 2025).
- Föreslå åtgärder för att påskynda och rationalisera andra aspekter av tillståndsgivning (inklusive digitalisering) för projekt för minskade koldioxidutsläpp enligt rättsakten om påskyndad utfasning av fossila bränslen i industrin (fjärde kvartalet 2025).
- Föreslå åtgärder för att underlätta nättillträdet för de energiintensiva industriernas elektrifieringsprojekt (fjärde kvartalet 2025).

3.2. Stöd till utfasningen av fossila bränslen och övergången till en cirkulär ekonomi

För att lyckas med ambitionerna att uppnå nettonollutsläpp och gå över till en cirkulär ekonomi krävs investeringar. Samtidigt erbjuder övergången till säkrare och mer hållbara kemikalier stora möjligheter för EU:s kemiska industri och nedströmsanvändare.

Den kemiska industrin är en av de sektorer som är svårast att ställa om, och därför behövs en teknikneutral och successiv övergångsstrategi för utfasningen av fossila bränslen. Framför allt kommer övergångslösningar som krackningsanläggningar för etan att vara viktiga för omställningen inom sektorn.

För att uppnå nettonollutsläpp och minska de strategiska beroendeförhållandena kommer det även att krävas en fortlöpande övergång från både fossil energi och ny fossil råvara, i de fall där det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart. Alternativa källor till rent kol som biomassa, återvunnet avfall och avskiljning och användning av koldioxid (CCU) är avgörande för dessa mål. För detta ändamål kommer kommissionen att skapa incitament för att bygga upp en hållbar affärsmodell för ren omställning av EU:s kemiska industri.

Ekonomiskt stöd från EU

EU:s budget ger stöd till projekt för innovation och utfasning av fossila bränslen under de olika innovationsfaserna.

Horisont Europas arbetsprogram 2026–2027 kommer att stödja de inledande innovationsstadierna i utfasningen av fossila bränslen inom industrin med omkring 370 miljoner euro. Dessutom kommer kommissionen, som tillkännagavs i given för en ren industri, att utlysa en ansökningsomgång inom Horisont Europa på omkring 600 miljoner euro inom arbetsprogrammet 2026–2027 för att stödja projekt som är lämpliga att tas i drift. Denna ansökningsomgång kommer att komplettera pågående forsknings- och innovationsinsatser som finansieras inom ramen för Horisont Europa och syftar till att främja synergieffekter mellan ramprogrammet för forskning och investeringar (FoI) och innovationsfonden genom att underlätta projektplaneringen från FoI till införande. Ansökningsomgången kommer att vara inriktad på alla energiintensiva industrier, däribland den kemiska industrin.

Innovationsfonden, som inrättats genom EU:s utsläppshandelssystem, ger incitament till investeringar i utfasning av fossila bränslen inom industrin. I översynen av utsläppshandelssystemet 2026 kommer kommissionen att ta hänsyn till särdragen hos de energiintensiva industrierna och föreslå att verktygslådan ska förbättras ytterligare genom en bank för utfasning av fossila bränslen i industrin. Målet är att tillhandahålla upp till 100 miljarder euro för att främja utfasningen. Under 2025 kommer ett pilotprojekt för en ny bank för utfasning av fossila bränslen i industrin att inledas med en auktion på 1 miljard euro för utfasning av fossila bränslen i viktiga industriprocesser. Detta gäller särskilt uppvärmning, som är en av de största källorna till energiförbrukning och växthusgasutsläpp²⁴.

InvestEU-fonden mobiliserar offentliga och privata investeringar för innovation och ren omställning, bland annat för att stödja uppstarts företag och expanderande företag inom ren teknik. En ändring av InvestEU-förordningen som för närvarande diskuteras av medlagstiftarna omfattar förslaget att öka InvestEU-fondens storlek och de produkter som erbjuds till marknaden (framför allt garantier, riskkapital och finansiella produkter i form av eget kapital) genom att mobilisera ytterligare 50 miljarder euro i investeringar. Syftet är även att stödja de mål och initiativ inom given för en ren industri som genomförs av Europeiska investeringsbanksgruppen, däribland TechEU. Den omarbetade InvestEU-fonden kommer att kunna ge stöd till investeringar som gynnar energiintensiva industrier,

(²⁴) [cfde57b3-d80f-43e1-9ee4-cd96c42c6ca8_en](#).

till exempel genom stöd till elnåtsutrustning, garantier för ren teknik och energiköpsavtal för förnybar energi.

Den framtida konkurrenskraftsfonden kommer också att stödja insatser för utfasning av fossila bränslen. Särskilda offentlig-privata initiativ skulle också kunna inledas för att främja investeringar i moderniseringen av den kemiska sektorn. Detta påverkar inte paketet med förslag till nästa fleråriga budgetram.

Bioekonomi och biomassa

Biobaserade råvaror kan erbjuda värdefulla alternativ till fossilt kolmaterial²⁵. Om de utformas korrekt med användning av biobaserade material från lokala och hållbara källor kan de minska beroendet av globala värdekedjor (till exempel genom att ersätta fossil gas med biogas och biomassa) och minska utsläppen av växthusgaser.

Användningen av biobaserade alternativ gör det möjligt att producera säkrare och mer hållbara kemikalier. Till exempel används mikroorganismer vid mikrobiell fermentering för att omvandla socker och växtbaserade material till värdefulla kemikalier, vilket minskar behovet av petroleumbaserade processer. Enzymer i enzymatiska processer används i allt högre grad som katalysatorer i biobaserad kemisk produktion för att underlätta mer hållbara reaktioner. Dessa processer kräver ofta mindre energi och ger upphov till färre skadliga biprodukter än traditionella metoder.

Tekniska framsteg gör det möjligt för företag att tillvarata avfall, däribland restprodukter från jordbruket och livsmedelsavfall, och omvandla det till värdefulla biobaserade kemikalier och biogödselmedel. Detta minskar behovet av nya råvaror och ger avfallet ett mervärde. Dessutom finns det potential att utnyttja den nuvarande produktionskapaciteten för att använda alternativa råvaror och biobaserade material. Samtidigt måste skyddet av den biologiska mångfalden och livsmedelssäkerheten garanteras.

Syftet med den kommande **bioekonomistategin** (fjärde kvartalet 2025) är att förbättra resurseffektiviteten och utnyttja den betydande tillväxtpotentialen hos biobaserade material som ersättning för fossilbaserade material och de berörda industrierna. Detta kan även bidra till att minska beroendet av importerade råvaror inom EU:s kemiska industri. Genom strategin fastställs en vision med riktlinjer för att utöka tillverkningen av hållbara biobaserade material, utveckla biotekniken samt främja innovation och investeringar i tillämpningar med högt värde, även när det gäller kemikalier. I strategin ingår även att undersöka hur den kemiska industrins tillgång till biomaterial kan säkerställas för att skapa mervärde, till exempel genom användning av biokemikalier.

Kommissionen har redan betonat²⁶ potentialen hos hållbar biomassa som ett alternativt råmaterial²⁷, med möjligheten till frivillig märkning av biobaserade produkter för att skapa

(²⁵) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Bygga framtiden med naturen: främja bioteknik och biotillverkning i EU*, COM(2024) 137 final.

(²⁶) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Bygga framtiden med naturen: främja bioteknik och biotillverkning i EU*, COM(2024) 137 final.

(²⁷) Se även visionen för jordbruk och livsmedel, som antogs i februari 2025. I visionen fastställs möjligheterna att utvidga bioekonomin, att ta vara på biprodukter och avfall, att påskynda marknadstillträdet för biologiska bekämpningsmedel samt att stödja användningen av koldioxidsnåla gödselmedel från återvunna näringsämnen och rötresten från biogas.

pionjärmarknader. Den kommer även att undersöka ytterligare alternativ för att stimulera användningen av hållbar biomassa som råvara.

Stöd till cirkularitet

Kemisk återvinning kan spela en viktig roll för att minska EU:s beroende av nya fossilbaserade resurser för plastproduktion och innebära att man kan ta vara på uttjänta produkter. Till exempel kan plastavfall som är svår att återvinna och som inte lämpar sig för mekanisk återvinning, eller som måste uppfylla särskilda kvalitetskrav, vara särskilt lämplig för kemisk återvinning. Detta skulle bidra till EU:s mål för återvinning av plastavfall och ökning av återvunnet material i plast.

För att främja en effektiv utbyggnad av kemisk återvinning kommer kommissionen att inleda ett offentligt samråd om en genomförandeakt enligt direktivet om engångsplast²⁸. Syftet är att inrätta en tydlig, vetenskapsbaserad och teknikneutral ram för massbalansallokering av återvunnet material från kemisk återvinning och därigenom skapa en pionjärmarknad där den kemiska sektorn kan bli mer cirkulär. Enligt planen ska en genomförandeakt antas under fjärde kvartalet 2025.

Förslaget till en rättsakt om den cirkulära ekonomin kommer att omfatta både utbuds- och efterfrågesidan genom att skapa en inre marknad för avfall och främja användningen av återvunnet och sekundärt material. Detta utgör en betydande möjlighet för den kemiska industrin, som spelar en central roll när det gäller att möjliggöra cirkulära lösningar mellan värdekedjorna.

Avskiljning, användning och lagring av koldioxid

Avskiljning, användning och lagring av koldioxid är en grundläggande nettonollteknik som minskar beroendet av fossila bränslen och bidrar till de europeiska industriernas resiliens. Detta gäller särskilt industrier där elektrifiering och utsläppsminskningar är svårare att uppnå, däribland den kemiska industrin, vilket beskrivs i 2024 års meddelande om industriell koldioxidhantering²⁹. Tekniken kan även förbättra den industriella symbiosen genom att koppla utsläppskällor i industrin till köpare genom lokala värdekedjor.

Detta kräver en strukturerad metod för planering av infrastruktur som omfattar både efterfråge- och utbudssidan i näten för avskild koldioxid och vätgas. Som ett första steg kommer den delegerade akten enligt förordningen om nettonollindustrin, vilken träder i kraft inom kort, att klargöra de skyldigheter som EU:s gas- och oljeproducenter har när det gäller att uppfylla EU:s mål för lagring av koldioxid fram till 2030. Dessutom har kommissionen för avsikt att utarbeta ett särskilt lagstiftningssystem för att säkerställa den fortlöpande utvecklingen av en EU-marknad för koldioxid och koldioxidinfrastruktur, och därigenom skapa förtroende och långsiktig förutsägbarhet för värdekedjan redan från start.

(²⁸) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/904 av den 5 juni 2019 om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön, EUT L 155, 12.6.2019, s. 1.

(²⁹) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – *Mot en ambitiös industriell koldioxidhantering för EU*, COM(2024) 62 final.

En framgångsrik avskiljning och användning av koldioxid kräver även ett stödjande regelverk. Utsläppshandelssystemets nuvarande regler omfattar inte avskild koldioxid från icke-permanenta produkter, däribland sådana som produceras av den kemiska industrin.

Som en del av översynen av utsläppshandelssystemet 2026 kommer kommissionen att bedöma om det är genomförbart att inkludera avfallshantering³⁰ i EU:s utsläppshandelssystem och, i detta sammanhang, undersöka hur avskiljning av koldioxid från icke-permanenta produkter kan belönas på bästa sätt. Dessutom kommer kommissionen att bedöma om permanenta koldioxidupptag kan kompensera för restutsläpp från sektorer där utsläppen är svåra att minska.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Anta en ny bioekonomistrategi för EU i syfte att fastställa en vision med riktlinjer för att öka tillverkningen av hållbara biobaserade material, utveckla biotekniken samt främja innovation och investeringar i tillämpningar med högt värde, även när det gäller kemikalier (fjärde kvartalet 2025).
- Föreslå en rättsakt om den cirkulära ekonomin för att öppna upp marknader för sekundära material och främja cirkulariteten i den kemiska sektorn (2026).
- Stödja ett säkert och effektivt införande av kemisk återvinning enligt direktivet om engångsplast, genom att inleda ett offentligt samråd under tredje kvartalet 2025 och anta en genomförandeakt enligt direktivet om engångsplast beträffande kemisk återvinning (fjärde kvartalet 2025).
- Bedöma om det är genomförbart att redovisa utsläpp från icke-permanenta produkter för avskiljning och användning av koldioxid i senare led som en del av översynen av utsläppshandelssystemet (andra eller tredje kvartalet 2026).
- Ta fram ekonomiska incitament för att främja användningen av såväl icke-fossilt kol som förnybar och koldioxidsnål vätgas.
- Förbättra regelverket för avskiljning, transport, användning och lagring av koldioxid, bland annat genom att föreslå ett regelverk för att utveckla EU:s marknader och infrastruktur för koldioxid.

4. PIONJÄRMARKNADER OCH INNOVATION

4.1. Pionjärmarknader och grön beskattning

Investeringar i icke-fossila råvaror och koldioxidsnål teknik begränsas ofta av bristen på köpare, vilket gör det svårt för banbrytande företag att ta del av den ”gröna premien” och dra nytta av investeringarna. Inom ramen för den kommande reformen av offentlig upphandling kommer rättsakten om påskyndad utfasning av fossila bränslen i industrin därför att omfatta såväl krav på EU-innehåll, i linje med unionens internationella rättsliga åtaganden, som kriterier för resiliens och hållbarhet. Syftet är att främja och skydda europeisk tillgång till rena energiintensiva produkter och europeisk efterfrågan inom industrier i senare led.

Beskattning kan bidra till utvecklingen av innovativa, koldioxidsnåla lösningar **för EU:s kemiska industri**. Som stöd till detta mål har kommissionen lagt fram en rekommendation om skatteincitament för att stödja given för en ren industri. Detta initiativ ger en politisk signal till företagen och uppmuntrar dem att påskynda omställningen till ren teknik,

(³⁰) Avfallsförbränning och andra processer för avfallshantering, framför allt deponering, som leder till utsläpp av metan och dikväveoxid.

utfasning av fossila bränslen i industrin och hållbar tillväxt. Inom ramen för initiativet rekommenderas skatteavdrag för tillverkare av ren teknik och snabbare avskrivningar för tunga industrier, däribland den kemiska sektorn, som investerar i utrustning för ren teknik.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Införa krav på EU-innehåll och kriterier för resiliens och hållbarhet för att främja pionjärmarknader inom specifika sektorer enligt rättsakten om påskyndad utfasning av fossila bränslen i industrin (fjärde kvartalet 2025).

4.2. Innovation

Innovation är avgörande för att den kemiska industrin ska förbli konkurrenskraftig. Den är grundläggande för utvecklingen av banbrytande produktionsteknik, till exempel teknik som bygger på grön kemi, däribland fotokemi och elektrokemi, och utvecklingen av nya produkter av avancerade material. Innovation gynnar även nedströmsanvändare och konsumenter i senare led genom att de får tillgång till säkrare och mer hållbara alternativ.

EU ger betydande stöd till tidig innovation i den kemiska industrin, från utveckling av nya koncept till pilotprojekt, inom ramen för Horisont Europa och särskilt inom europeiska partnerskap, däribland det gemensamma företaget för ett cirkulärt, biobaserat Europa³¹ (CBE JU), Process4Planet³² och Innovativa material för EU (IAM4EU)³³.

Att överföra innovativa tillämpningar till industriell användning är emellertid fortfarande en stor utmaning. Detta är ett känsligt skede i innovationsprocessen, eftersom den innebär stora investeringar och stor osäkerhet, både när det gäller teknisk prestanda och framtida marknads lansering.

Kommissionen kommer att skapa ett eller flera EU-nav för innovation och ersättning för att övervinna innovationshinder, påskynda utvecklingen av säkrare och mer hållbara lösningar och utforska samarbetsstrategier för ersättning av utvalda kemikalier. Dessa nav är inspirerade av INCITE-modellen och kommer att hjälpa företag, särskilt små och medelstora företag, att kartlägga och utvärdera alternativ, upprätta partnerskap och utbyta kunskap. Kemikalier med **säker och hållbar design** kommer att ingå i naven för innovation för att ge teknisk vägledning från ett tidigt skede. Regelverket för kemikalier som är designade för att vara säkra och hållbara kommer att främja samarbete mellan produktutvecklare, kemiföretag, forskare och forskningsorganisationer. Kommissionen kommer att underlätta tillgången till den digitala och fysiska infrastruktur som behövs för att utveckla, prova och skala upp innovation som är inriktad på säkerhet och hållbarhet.

⁽³¹⁾ Det gemensamma företaget för ett cirkulärt, biobaserat Europa är ett offentlig-privat partnerskap mellan EU och konsortiet för biobaserade industrier (BIC) med en budget på 2 miljarder euro. Det finansierar projekt för att främja konkurrenskraftiga cirkulära biobaserade industrier i EU:s 27 medlemsstater. Det gemensamma företaget för ett cirkulärt, biobaserat Europa finansieras inom ramen för den fleråriga budgetramen 2021–2027 och verkar enligt reglerna för Horisont Europa 2021–2031.

⁽³²⁾ Partnerskapet Processes4Planet (P4Planet) har som mål att omvandla EU:s processindustrier för att uppnå cirkularitet och övergripande klimatneutralitet på EU-nivå senast 2050 och samtidigt stärka industriernas globala konkurrenskraft. P4Planet är ett offentlig-privat partnerskap som inrättats mellan A.SPIRE (som den privata enheten) och kommissionen inom ramen för Horisont Europas kluster 4 (digitala frågor, industri och rymden). <https://www.aspire2050.eu/p4planet/about-p4planet>.

⁽³³⁾ Innovativa material för EU (IAM4EU) är ett offentlig-privat partnerskap inom Horisont Europa för 2025–2027 som syftar till att förbättra innovation inom avancerade material med avseende på produktion, processer och hållbarhet.

Dessa nav kommer även att undersöka samarbetsstrategier för ersättningen av utvalda kemikalier och skulle kunna fungera som bas för ett EU-nätverk av substitutionscentrum för att ge skräddarsytt tekniskt, vetenskapligt och ekonomiskt stöd till företag, särskilt små och medelstora företag, som vill ersätta farliga ämnen med säkrare alternativ.

Kommissionens omarbetade rekommendation om regelverket för kemikalier som är designade för att vara säkra och hållbara (2025) kommer att stärka konkurrenskraften hos EU:s kemiska industri genom att effektivisera innovationsprocessen mot säkrare och mer hållbara alternativ. Horisont Europas program för 2025–2027 kommer att ge omkring 120 miljoner euro till stöd för utveckling och påskyndande av upptäckt av alternativ till ämnen som inger betänkligheter, med ytterligare stöd av AI och digitalisering.

Kommissionen kommer att inrätta en **gemensam dataplattform för kemikalier** som en del av initiativet *Ett ämne, en bedömning*, för att förenkla och synliggöra tillgången till kemiska data.

Den kommande rättsakten om avancerade material, som ska antas 2026, kommer också att stimulera och belöna innovation inom den kemiska sektorn. Avancerade material bidrar till innovativa lösningar för en mer effektiv, hållbar och konkurrenskraftig industri. Kommissionen kommer att lägga fram en rättsakt om avancerade material för att fastställa en övergripande ram som stöd till hela värdekedjan från forskning och utveckling, via uppstarts företag, till produktion och utbyggnad, och för att stimulera och belöna innovation inom den kemiska sektorn.

Aktuella kemikaliesäkerhetsbedömningar

Innovation behövs även för att främja kemikaliesäkerheten genom att förbättra hanteringen av kemiska risker och stödja utvecklingen av säkrare kemikalier. Ett utökat samarbete längs hela värdekedjan är också avgörande för att stimulera innovation i riskbedömningen av kemikalier. Partnerskapet för riskbedömning av kemikalier är EU:s flaggskeppsinitiativ på detta område. I partnerskapet sammanförs ministerier, nationella organ för bedömning av folkhälsorisker, forskningsorganisationer och företrädare för den akademiska världen.

Nyutvecklade metoder (New Approach Methodologies, NAM) eller provningsmetoder utan djurförsök erbjuder moderna vetenskapsbaserade verktyg som kan ge information för riskbedömning av kemikalier. Dessa kostnadseffektiva verktyg är avgörande för att påskynda riskbedömningar och åtgärda informationsluckor. Kommissionen kommer att fortsätta att arbeta för att modernisera provningen av kemikalier och påskynda övergången till metoder utan djurförsök. Som en del av initiativet *Ett ämne, en bedömning* kommer kommissionen att lansera en gemensam dataplattform för kemikalier för att förbättra tillgången till kemiska data. Samtidigt kommer kommissionen att lägga fram en färdplan för att fasa ut djurförsök i kemikaliesäkerhetsbedömningar senast 2026. Kommissionen kommer att ha ett nära samarbete med berörda parter för att främja alternativa metoder, undvika onödiga provningar och minska provningskostnaderna. Färdplanen kommer att innehålla en redogörelse för behovet av att utveckla och validera provningsmetoder utan djurförsök i linje med rådets begäran.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Påskynda och skala upp innovationen i den kemiska sektorn med hjälp av EU:s frivilliga innovationsnav för kemikalier (första kvartalet 2026).
- Föreslå en rättsakt om avancerade material för att stimulera och belöna innovation inom den kemiska sektorn (fjärde kvartalet 2026).

- Införa en gemensam dataplattform för kemikalier i enlighet med paketet *Ett ämne, en bedömning*.
- Lägga fram en färdplan för utfasning av djurförsök (första kvartalet 2026).

5. FÖRENKLING OCH EFFEKTIVISERING AV REGELVERKET

Förenkling är kärnan i kommissionens lagstiftningsagenda, med det tydliga målet att minska den administrativa bördan för företag med 25 procent och för små och medelstora företag med 35 procent innan den sittande kommissionens mandat löper ut.

5.1. ”Omnibuspaket för förenkling”

Kommissionen har hittills under 2025 antagit fem ”omnibuspaket för förenkling” för att effektivisera reglerna och minska den administrativa bördan för EU:s industrier. Vissa av dessa förslag, särskilt de som ingår i det ”första omnibuspaketet för förenkling” av den 26 februari 2025, är direkt relevanta för EU:s kemiska industri³⁴. Det ”femte omnibuspaketet för förenkling” av den 17 juni 2025 gäller försvaraspekter och stärker medlemsstaternas möjligheter att undanta kemiska ämnen, var för sig, i en blandning eller i en artikel, om detta är nödvändigt av försvarsskäl.

Samma dag som den här handlingsplanen antas föreslår kommissionen, som ett första steg, ett ”sjätte omnibuspaket för förenkling” med särskild inriktning på EU:s kemikalier och tillhörande lagstiftning: förordningen om klassificering, märkning och förpackning³⁵ (CLP-förordningen), förordningen om gödselprodukter³⁶ och förordningen om kosmetiska produkter³⁷. Syftet med förslaget är att förenkla olika bestämmelser i regelverket för kemikalier och samtidigt säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön. I förslaget revideras till exempel bestämmelserna om obligatoriska teckenstorlekar och radavstånd vid märkning av farliga kemikalier enligt CLP-förordningen för att säkerställa att kemiska företag kan förmedla information om ämnen och blandningar på ett effektivt sätt. Detta förslag beräknas leda till besparingar på minst 363 miljoner euro per år för den kemiska industrin.

Vid sidan av dagens omnibuspaket för förenkling kommer kommissionen att ytterligare förenkla den EU-lagstiftning som är relevant för EU:s kemiska industri. Under fjärde kvartalet 2025 kommer kommissionen att anta ett förslag om ett annat omnibuspaket som syftar till att minska den administrativa bördan i miljölagstiftningen, vilket också kommer att vara relevant för EU:s kemiska industri.

I slutet av året kommer kommissionen även att lägga fram ett omnibuspaket för förenkling för att underlätta biologisk bekämpning inom jordbruket. Vissa aspekter, däribland

⁽³⁴⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2006/43/EG, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 och (EU) 2024/1760 vad gäller vissa krav avseende företagens hållbarhetsrapportering och tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet, COM(2025) 81 final.

⁽³⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, EUT L 353, 31.12.2008, s. 1.

⁽³⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1009 av den 5 juni 2019 om fastställande av regler för tillhandahållande på marknaden av EU-gödselprodukter, EUT L 170, 25.6.2019, s. 1.

⁽³⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 av den 30 november 2009 om kosmetiska produkter (omarbetning), EUT L 342, 22.12.2009, s. 59.

åtgärder för att underlätta marknadstillträdet för biologiska bekämpningsmedel, kommer även att vara relevanta för den kemiska industrin.

Taxonomi

Som en del av genomförandet av det ”första omnibuspaketet för förenkling” kommer kommissionen inom kort att anta reviderade kriterier för förebyggande och begränsning av föroreningar enligt principen om att inte orsaka betydande skada inom ramen för taxonomin för hållbara investeringar. Närmare bestämt kommer den att klargöra och begränsa tillämpningsområdet för tillägg C till taxonomins delegerade akter på klimat- och miljöområdet^{38 39} när det gäller vilka ämnen som omfattas. Detta kommer att avsevärt minska bördan för att påvisa anpassning till taxonomin och underlätta tillgången till hållbar finansiering.

5.2. Riktad översyn av Reach-förordningen

Förordningen om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach-förordningen)⁴⁰ är hörnstenen i EU:s lagstiftning för kemikalier. Reach-förordningen har bidragit till att öka kunskapen om kemikalier genom registrering och utvärdering och till att hantera riskerna med vissa kemikalier genom godkännanden och begränsningar. Vissa av Reach-processerna har dock visat sig vara betungande för företag, särskilt små och medelstora företag.

Senast vid utgången av 2025 kommer kommissionen att anta ett förslag till en riktad översyn av Reach-förordningen för att förenkla reglerna och påskynda förfarandena för industrin, med överväganden om konkurrenskraft, säkerhet, trygghet och hållbarhet, och samtidigt säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljö⁴¹.

5.3. Förordningen om Echa

Kommissionen föreslår dessutom en fristående förordning om Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) för att förbättra myndighetens styrning och öka hållbarheten i dess finansieringsmodell. Syftet är att ge Echa befogenhet att fullgöra sina utökade ansvarsområden på ett effektivt sätt och stärka Echans förmåga att avge konsekventa

(³⁸) Kommissionens delegerade förordning (EU) 2023/2486 av den 27 juni 2023 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 genom fastställande av tekniska granskningskriterier för att avgöra under vilka villkor en ekonomisk verksamhet ska anses bidra väsentligt till hållbar användning och skydd av vatten och marina resurser, till omställning till en cirkulär ekonomi, till förebyggande och begränsning av föroreningar eller till skydd och återställande av biologisk mångfald och ekosystem och för att avgöra om den ekonomiska verksamheten inte orsakar någon betydande skada för något av de andra miljömålen samt om ändring av kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/2178 vad gäller särskilda offentliga upplysningar för dessa ekonomiska verksamheter.

(³⁹) Kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/2139 av den 4 juni 2021 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 genom fastställande av tekniska granskningskriterier för att avgöra under vilka villkor en ekonomisk verksamhet ska anses bidra väsentligt till begränsningen av eller anpassningen till klimatförändringarna och för att avgöra om den ekonomiska verksamheten inte orsakar någon betydande skada för något av de andra miljömålen, EUT L 442, 9.12.2021, s. 1.

(⁴⁰) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), EUT L 396, 30.12.2006, s. 1.

(⁴¹) Se även meddelandet om ett omnibuspaket om försvarsberedskap, COM(2025) 820 final.

vetenskapliga yttranden i rätt tid för att hjälpa företagen att planera sina investeringar med större säkerhet. Förenklingen av finansieringsmodellen kommer att öka Echas operativa flexibilitet och minska den administrativa bördan. Den förbättrade effektiviteten kommer även att göra det möjligt för Echa att tillhandahålla bättre tjänster till företag, särskilt små och medelstora företag, och därmed minska deras efterlevnadskostnader.

5.4. Ökad tydlighet när det gäller PFAS-kemikalier

Den vetenskapliga bedömning av den allmänna PFAS-begränsningen⁴² som för närvarande utförs av Echas kommittéer beräknas vara färdig under 2026. Kommissionen har åtagit sig att lägga fram ett förslag så snart som möjligt efter att ha mottagit Echas yttrande, med det övergripande målet att minimera utsläppen av PFAS-kemikalier.

Kommissionen kommer att överväga ett förbud mot PFAS i varor för konsumentbruk som kosmetika, material avsedda att komma i kontakt med livsmedel och friluftskläder. Om lämpliga alternativ i fråga om prestanda och säkerhet inte finns kan fortsatt användning av PFAS i industriella tillämpningar tillåtas för kritiska tillämpningar, däribland inom hälsa och sjukvård, försvar, halvledare och andra strategiska sektorer⁴³, på strikta villkor tills godtagbara substitut har tagits fram. Undantag för vissa användningsområden måste åtföljas av krav på att minska utsläppen under alla livscyklifaser för att begränsa utsläppen av föroreningar i miljön och samtidigt ge tydliga incitament till innovation.

Kommissionen kommer att stödja industrins insatser när det gäller begränsning och sanering för att uppnå ökad vattenresiliens, stärka världshavens hälsa⁴⁴ och bekämpa föroreningar av vatten, mark och luft.

För att stödja övergången från PFAS-kemikalier strävar kommissionen efter en övergripande strategi som kombinerar reglering med andra åtgärder. Åtgärderna kommer att omfatta riktade investeringar i forskning, innovation av säkra och hållbara alternativ samt förbättrad samordning mellan EU:s institutioner och medlemsstater och olika expertnätverk för utbyte av kunskap och lösningar. EU:s innovationsknutpunkter kommer att prioritera åtgärder för att hitta säkra och hållbara alternativ till PFAS.

Kommissionen kommer att främja en övergång från PFAS till säkrare alternativ⁴⁵. EU måste vidta kraftfulla åtgärder för att sanera områden som redan är starkt förorenade av sådana ämnen. Saneringen bör baseras på principen att förorenaren betalar och offentliga medel bör anslås till sanering av platser utan huvudman där ingen ansvarig enhet kan hittas. Även om saneringsåtgärderna är mycket kostsamma kan kostnaderna minska avsevärt genom forskning och innovation om ny teknik, inbegripet biobaserad teknik som kommer att främjas i bioekonomistategin.

En ny EU-omfattande övervakningsram för PFAS kommer att tas fram för att centralisera information, identifiera förorenade områden, lyfta fram framgångsrika saneringsmetoder

(⁴²) Fem nationella myndigheter (i Danmark, Tyskland, Nederländerna, Sverige och Norge) lämnade i januari 2023 in dokumentation om ett begränsningsförfarande för alla PFAS-ämnen till Echa.

(⁴³) Meddelande från kommissionen – *Vägledande kriterier och principer för begreppet oundgänglig användning i EU:s lagstiftning om kemikalier*, C/2024/2894.

(⁴⁴) Se den europeiska världshavspakten, COM(2025) 281 final, s. 8.

(⁴⁵) Se även den europeiska strategin för vattenresiliens, COM(2025) 280 final, s. 5–6.

och samla in uppgifter från relevant lagstiftning. Kommissionen kommer att undersöka de bästa metoderna för att förbättra informationsutbytet och kommunikationen om PFAS-föreningar och möjliga ersättningsämnen, och inleda en dialog med berörda parter för att utforma en helhetssyn på utmaningarna med PFAS-föreningar. För att hantera tidigare föreningar planerar kommissionen även att inleda ett offentlig-privat initiativ för att nå ett tekniskt genombrott när det gäller genomförbara och överkomliga metoder för att upptäcka och sanera PFAS-föreningar.

5.5. Hälsa och säkerhet på arbetsplatsen

En säker arbetsmiljö är inte bara nödvändig för att skydda arbetstagarnas hälsa och säkerhet, utan även för att öka produktiviteten, stärka konkurrenskraften och säkerställa lika villkor i alla branscher. Detta kan bland annat uppnås genom att fastställa yrkeshygieniska gränsvärden på EU-nivå enligt direktivet om cancerframkallande, mutagena och reproduktionstoxiska ämnen⁴⁶ och direktivet om kemiska agenser⁴⁷.

Kommissionen kommer att göra följande:

- Anta ett omnibusförslag för den kemiska industrin (tredje kvartalet 2025).
- Ändra kriterierna för förebyggande och begränsning av föreningar för att följa principen om att inte orsaka betydande skada enligt taxonomiförordningen (tredje kvartalet 2025).
- Anta ett förslag till en riktad översyn av Reach-förordningen (fjärde kvartalet 2025).
- Anta ett förslag till Echas grundförordning (tredje kvartalet 2025).
- Anta ett omnibuspaket för förenkling avseende växtskyddsmedel och påskynda marknadstillträdet för biologiska bekämpningsmedel (fjärde kvartalet 2025).
- Anta ett förslag om att minska den administrativa bördan i miljölagstiftningen (omnibuspaket på miljöområdet) (fjärde kvartalet 2025).
- Föreslå en begränsning av PFAS enligt Reach-förordningen på grundval av Echas yttrande om dokumentationen om en allmän begränsning av PFAS.
- Utarbeta en EU-omfattande övervakningsram för PFAS för att centralisera uppgifter och främja praktiska, vetenskapsbaserade lösningar för en hållbar omställning av EU:s industri (fjärde kvartalet 2026).
- Inleda en dialog med berörda parter för att stödja en helhetssyn på utmaningarna med PFAS-föreningar (andra kvartalet 2026).

6. SLUTSATS

Ett framgångsrikt genomförande av denna handlingsplan kommer att kräva en samordnad insats från alla berörda parter, däribland EU-institutionerna, medlemsstaterna, industrin och det civila samhället. Det kommer att vara nödvändigt att arbeta tillsammans för att skapa ett gynnsamt företagsklimat, främja investeringar i avkarbonisering och innovation,

⁽⁴⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG av den 29 april 2004 om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet (sjätte särdirektivet enligt artikel 16.1 i rådets direktiv 89/391/EEG), EUT L 158, 30.4.2004, s. 50.

⁽⁴⁷⁾ Rådets direktiv 98/24/EG av den 7 april 1998 om skydd av arbetstagares hälsa och säkerhet mot risker som har samband med kemiska agenser i arbetet (fjortonde särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG), EGT L 131, 5.5.1998, s. 11.

minska sektorns beroendeförhållanden och ge tillgång till de resurser som krävs för omställningen till en mer konkurrenskraftig och hållbar framtid.

Kommissionen är fast besluten att ha ett nära samarbete med alla berörda parter för att se till att handlingsplanen genomförs på ett effektivt sätt och att dess mål uppnås. I detta syfte kommer kommissionen att föra en nära dialog med berörda parter, övervaka handlingsplanens resultat och se till att den genomförs utan dröjsmål.

Genom att göra detta kan vi se till att EU:s kemiska industri fortsätter att spela en viktig roll för EU:s ekonomi och samhälle och samtidigt bidrar till att EU:s klimat- och miljömål uppnås.
